

Toxocara fertőzöttség kutyákban és macskákban

Mi a Toxocara?

A vékonybélben élő nagy méretű *Toxocara* (kutyákban *T. canis* és macskákban *T. cati* /syn. *mystax*/) férgek fiatal kutyákban és macskákban súlyos megbetegedést okozhatnak. A kutyakölykök súlyosan megfertőződhetnek a méhen belül vagy az anyatejen keresztül. A kiscicáknál a fertőződés csak az anyamacska tejével történhet. Az ember fertőződése a környezetből származó fertőző peték véletlen lenyelése, vagy ritkábban a paratenikus gazdák (emlősök és madarak) lárvát tartalmazó, rosszul megfőzött húsnak elfogyasztása következtében fordulhat elő.

Klinikai tünetek

A nagy számú vándorló lárvákkal fertőzött kölykök és cicák légúti tüneteket mutathatnak. A fertőzöttség során lágy ürülék (belső) is előfordulhat, valamint súlyos bélrendszeri rendellenességek, kachexia, puffadt has is kialakulhat. A *Toxocara* okozta fertőzöttség idősebb kutyákban és macskákban is előfordulhat, de ez ritkán okoz klinikai tüneteket.

Járványtan

A *Toxocara canis* és a *T. cati* világszerte mindenütt jelen van a kutyá- és macska populációkban. A pátenis fertőzöttség előfordulása az állat életmódjától és étrendjétől függ, de általában a kölyökkutyáknál és a kismacskáknál a leggyakoribb, a növendékeknél kisebb, a felnőtt egyedeknél pedig még ritkább. A kutyák és macskák akkor fertőződhetnek, amikor fertőzőképes petéket vesznek fel a környezetből, továbbá nyers húst esznek vagy fertőzött paratenikus gazdát (például rágcsálókat) zsákmányolnak. A bélsárral kiürült peték több hét alatt a környezetben fertőzővé válnak, és évekig fertőzőképesek maradnak. A szennyezett talajból vagy zöldsegekből származó fertőzőképes peték fertőzési forrást jelenthetnek az emberek és az állatok számára.

Diagnózis

A pátenis *Toxocara* fertőzöttséget általában a bélsár centrifugálásos flotációs módszerekkel, vagy ritkábban antigéntesztel történő vizsgálatával diagnosztizálják. A *Toxocara* peték könnyen felismerhetők, mint orsóféreg peték; a fajok azonosítása azonban részletes vizsgálatot igényel, és ez lényeges, mert hamis pozitív eredményeket kaphatunk, ha a kutyák *Toxocara* petéket tartalmazó kutyá- vagy macskaürüléket fogyasztottak korábban.

Óvatosan kell eljárni a bélsárvizsgálatot követő negatív eredmények esetén, mert (i) nem zárható ki a prepátenis fertőzöttség, és (ii) a kiürült peték száma a vizsgálat kimutatási határa alatt lehet.

Kezelés

A **kutyakölyköket** a megfelelő féregellenes szerrel (anthelmintikummal) 14 napos korban, a **kismacskákat** 3 hetes korban (prenatalis fertőződés nincs macskáknál) kell először kezelni. Ezt kéthetente kell folytatni az elválasztás utáni két hétig, majd havonta hat hónapos korig.

A kölyökkutyákra való áttérjedés csökkentése érdekében a **vemhes szukáknak** a vemhesség 40. és 55. napján makrociklikus laktonokat, vagy a vemhesség 40. napjától pedig naponta fenbendazolt lehet adni az ellés utáni 2. napig. A **vemhes anyamacskákat** körülbelül hét nappal a várható ellés előtt emodepsziddel lehet kezelni, hogy megakadályozzuk a *Toxocara cati* lárvák laktogén átvitelét a kiscicákra.

A **szoptatós szukákat** és **anyamacskákat** a kölykeik kezelésével egyidejűleg kell kezelni az elválasztás utáni két hétig, mivel pátenis fertőzöttség alakulhat ki náluk is.

Felnőtt kutyák és **macskák** pátenis fertőzése ritkán járnak klinikai tünetekkel, ezért rendszeres bélsárvizsgálat nélkül nehéz megmondani, hogy a kutya vagy a macska petét ürít-e.

A *Toxocara* peték ürülési kockázatának minimalizálása érdekében évente legalább 4 alkalommal féregtelenítést kell végezni. A rutin féregtelenítés alternatívájaként évente legalább 4 alkalommal bélsárvizsgálatot kell végezni, majd a pozitív eredmény esetén féregellenes kezelést kell végezni.

A megfelelő féregellenes szerrel végzett havi kezelés minimálisra csökkenti a pátenis fertőzöttség kockázatát, és különösen ajánlott magas kockázatú tartási körülményeknél (pl. olyan állatoknál, amelyeket feldolgozatlan nyers táplálékkal etetnek, zsákmányt esznek, szabadon barangolhatnak, vagy hozzáférések van a kertekhez és a szennyezett környezethez), és amikor a társállat egy háztartásban él kisgyermekkel vagy immunszuppresszált személlyel.

Megelőzési (prevenció) lehetőségek

A kutyákat és macskákat nem szabad alulsütött vagy nyers hússal etetni, és vigyázni kell, amikor vadásznak. Ha nyers húst etetnek, azt legalább 7 napig le kell fagyasztani -18°C-on. Az ürülék rendszeres összegyűjtése és ártalmatlanítása nagyon fontos kezelési intézkedés.

Zoonózis (közegészségügyi) veszély

A *Toxocara*-fajok zoonózis potenciállal rendelkeznek. Fertőző, lárvált peték vagy paratenikus gazdaszervezettől származó fertőzött hús szájon át történő elfogyasztása után a lárvák szomatikus vándorlásba kezdhetnek (larva migrans visceralis). Ennek súlyos következményei lehetnek az emberi egészségre. Emiatt a *Toxocara*-fajok minden korosztályú kutya és macska fertőzöttsége esetén figyelmet érdemelnek.

A Toxocara fertőzésekkel kapcsolatos további információkért tekintse meg az ESCCAP (Európai Társállatok Parazitáival foglalkozó Tudományos Tanácsadó Egyesület/)

1. számú (GL1): „A kutyák és a macskák férgei elleni védekezés” c. Irányelv, 6. kiadását – 2021. május